

ISSUES IN JEWISH CONTEMPORARY

SOCIETY BAT MITZVAH סמנר מדרשת רחל וחייה

1. הוא היה אומר בן חמש שנים למקרא. בן עשר למשנה. בן שלש עשרה למצות. בן חמש עשרה לתלמוד. בן שמונה עשרה לחופה. בן עשרים לרדוף. בן שלשים לכח. בן ארבעים לבניה. בן חמשים לעצה. בן ששים לזקנה. בן שבעים לשיבה. בן שמונים לגבורה. בן תשעים לשוח. בן מאה כאילו מת ועבר ובטל מן העולם:

משנה מסכת אבות פרק ה משנה כא

The Mishna in Avot records various life stages of 'coming of age'. One of them is 13 for mitzvot i.e. the age at which a boy become obligated to keep mitzvot min haTorah

2. בן שלש עשרה למצות - דכתיב (במדבר ה:) איש או אשה כי יעשו מכל חטאת האדם, ואינו קרוי איש עד שהוא בן י"ג וכדאשכחן התם (בראשית ל"ד) ויקחו שני בני יעקב שמעון ולוי אחי דינה איש חרב, ואז היה לוי בן שלשה עשר שנה, כשתחשוב ב' שנים שעשה יעקב בבית אל

רשי שם

Rashi there explains that the age for liability in mitzvot is defined by the passuk as when a person becomes an 'ish'. The fixing of this as 13 is learned from the episode of Shimon and Levi in Shechem (Br. 34). Levi is described there as an 'ish' and is thirteen years old

3.

ר"א בן שלש עשרה למצות
שכניו שתי שמדות נא לכלל משה דאורייתא דכלכלא למשה עשרי היא ויעירו חכמים כחלה שתי שמדות לשלש עשרה שנה לסיק מחנין אוהו לקיים משה ומהוה אן חנין מסתמא מחנין ליה בשתי שמדות כדן רוב חיטקה אכל הכא דידעין ליה צבירור דאכתי לא מייחי ב' שמדות לשלש עשרה חטו נוקק למשוח מן החורס אלא כהני מדרבנא בטלמא דמחכי ליה

רשי שם

Another interpretation: a thirteen year old boy is liable in mitzvot because whoever has grown two pubic hairs is obligated by the Torah in mitzvot as a 'halacha leMoshe miSinai' and Chazal estimated that two hairs appear at the age of 13. Therefore we enter him into the mitzvot from that time on, on the assumption that he has grown two hairs, just as we find in the majority of children. But in a case where we know with certainty that he has not yet grown two hairs. he does not have any obligation in mitzvot min haTorah at 13 but only a rabbinic obligation to be educated

Rashi goes on to give another explanation - that the actual age for obligation in mitzvot was transmitted orally to Moshe on Sinai as the age at which the child grows two pubic hairs. Chazal established this as 13 for boys on the basis of the halachic principal of 'rov' - that we follow the majority. If, however, we know for a fact that the boy does not have the hairs, he is not a 'gadol' in halacha and is not obligated in mitzvot min haTorah.

4. וששאלת: מאין לנו דבן י"ג שנה ויום אחד הוא בר עונשין, אבל פחות מכן לא? דע, כי הלכה למשה מסיני הוא, והוא בכלל שיעורין חציצין ומחיצין, שהן הלכה למשה מסיני; דשיעור וקצבה לכל דבר נתן למשה בעל פה

שו"ת הרא"ש כלל טז סימן א

The Rosh (Germany/Spain - 1250-1327) explains that the age of bar mitzvah is like all 'shiuirim' e.g. kezayit which were given on Sinai as part of the Oral Torah

5. ... בת שתיים עשרה שנה ויום א' - נדריה קיימין, ... בן י"ג שנה ויום אחד נדריו קיימין ... קודם לזמן הזה, אע"פ שאמרו יודעין אנו לשם מי נדרנו ... אין נדריהם נדר... (רש"י - דקטניס בן)

נדה מה:

The Mishna elsewhere puts the age of majority for boys at 13 and for girls at 12

6. וַיִּבֶן ה' אֱלֹקִים אֶת־הַצֶּלֶע אֲשֶׁר־לְקַח מִן־הָאָדָם לְאִשָּׁה וַיְבָאָהּ אֶל־הָאָדָם

בראשית ב-כב

When Hashem made the first woman the Torah uses the word 'vayiven' - literally that He built Chava out of Adam's side

7. אלו דברי רבי. א"ר חסדא: מ"ט דרבי דכתיבויבן ה' אלקים את הצלע. מלמד שנתן הקב"ה בינה יתירה באשה יותר מבאיש.

נדה מה:

The Gemara to the Mishna referred to in (5) above explains that Hashem made women with a higher level of 'bina' - understanding - than men.

8. 'בינה יתירה' פירוש שממהרת להבין

חידושי הריטב"א שם

The Ritva (Spain 14C) explains that this means that girls mature earlier than boys, hence their bat mitzvah at 12, but not that women are more intelligent than men

9. ובאשה בת ג' ובת י"א ובת י"ב כל הני הילכתא ניהו ככל שיעורין דאורייתא.

שו"ת מהרי"ל סימן נא

The Maharil (Germany 14C) confirms that the bat mitzvah age of 12 is also 'halacha leMoshe miSinai'

10. אמר רב יוסף: מריש ה"א, מאן דהוה אמר לי הלכה כר"י, דאמר: סומא פטור מן המצות, עבידנא יומא טבא לרבנן, דהא לא מיפקידנא והא עבידנא, השתא דשמעיתא להא דא"ר חנינא: גדול מצווה ועושה יותר ממי שאינו מצווה ועושה, אדרבה, מאן דאמר לי דאין הלכה כרבי יהודה, עבידנא יומא טבא לרבנן

קידושין לא.

Rav Yosef said: Originally, I thought that if anyone could show me that the halacha was like Rabbi Yehudah - who says that a blind person is exempt from mitzvot - I would make a festive meal for the Rabbis [to celebrate] because I would not then be obligated to do mitzvot, yet I do them anyway! Now that I have heard the teaching of Rabbi Chanina - that one who is obligated in mitzvot and does them is greater than one who does them even though exempt - on the contrary! If anyone can show me that the halacha is not like Rabbi Yehudah I would make a festive meal for the Rabbis!!

Rav Yosef was blind and he knew that Rabbi Yehuda's opinion was that a blind person is exempt from all mitzvot. He was extremely pleased and wanted to make a celebration if this was indeed the halacha since he was therefore exempt and yet he kept mitzvot anyway. He felt that this was a much higher level - to volunteer to do mitzvot. Then he learnt that, in fact, the highest reward goes to the person who is obligated to keep mitzvot and also keeps them. Now he does not want to be exempt and is prepared to make a celebration for anyone who can show him that he, as a blind man, is in fact obligated in all mitzvot.

11. גדול המצווה ועושה - פי' מפני שהוא דואג תמיד לבטל יצרו ולקיים מצות בוראו.

תוספות מסכת עבודה זרה דף ג עמוד א

Tosafot explain that the person who is commanded by G-d to do something has a greater yetzer hara to refuse and thus gets a greater reward for overcoming that feeling

12. וסעודת בר מצוה שעושים האשכנזים, לכאורה אין לך סעודת מצוה גדולה מזו, ושמה יוכיח עליה. ועושים שמחה, ונותנים למקום שבח והודיה, שזכה הנער להיות בר מצוה, וגדול המצוה ועושה, והאב זכה שגדלו עד עתה, להכניסו בברית התורה בכללה. וראיה להדיא ספ"ק דקדושין (לא). שאמר רב יוסף לבסוף, השתא דאמר ר' חנינא גדול המצוה ועושה כו', מאן דאמר לי שאין הלכה כר' יהודא, דאמר סומא פטור מן המצות, עבידנא יומא טבא לרבנן. אע"פ שהיה כבר חייב. אלא אבשורה שלא היה נודע לו עד עתה רצה לעשות י"ט. כ"ש על הגעת העת והזמן, שראוי לעשות י"ט

ים של שלמה בבא קמא פרק ז סימן לו

As for the Bar Mitzvah meal which Ashkenazim make, it seems that there is no greater seudat mitzvah than this! We make a celebration and give praise and thanks to G-d that the boy has merited to become a bar mitzvah - for the person who is obligated and does mitzvot is greater [than the person who is not]. Also that the father has merited to raise him to this point and bring him into the covenant of Torah. There is a direct proof to this from Rav Yosef ... Even though he was already obligated in mitzvot, the mere fact that he was informed about this when he did not realise it previously lead him to make a celebration. All the more so for a coming of age [when the boy actually becomes obligated], he should make a celebration.

13. כ' בי"ח בליקוטים סי' כ"ט שמצוה על האדם לעשות סעודה ביום שנעשו בנו בר מצוה כיום שנכנס לחופה ומשמע דהיינו ביום שנכנס לשנת י"ד וביש"ש פ"ז דב"ק כ' דאם הנער דורש הוי סעודת מצוה אפ"ל אינו באותו יום:

מגן אברהם סימן רכה ס"ק ז

The Magen Avraham (Poland 17C) paskens that it is a mitzvah for the father to make a Bar Mitzvah seuda just like it is a mitzvah to make a wedding meal. This mitzvah applies on the day that the boy turns 13. If the boy gives a derasha at the meal, it is considered a seudat mitzvah, even if not on the actual birthday

14. ולפי זה נראה שגם לנערה שמלאו לה שנים עשרה שנה ויום אחד, ומתחייבת בכל המצות שהאשה חייבת בהן, הרי נעשית מצווה ועושה באותן מצות, וראוי לחוג את כניסתה למצות בסעודת הודאה ושמחה, כיון שמהבחינה הזאת אין כל הבדל בין נער לנערה, בהגיעם לחיוב מצות. וכיוצא בזה כתב הגאון רבי יוסף חיים מבבל בספר בן איש חי (פרשת ראה אות יז), שאף על פי שלא נהגו לעשות סעודה לנערה ביום הכנסה למצות, מכל מקום ראוי שתלבש בגדי שבת ותהיה שמחה באותו היום על שזכתה להכנס לעול המצות. ע"כ. ונראה מדבריו שאם נוהגים לעשות לה מסיבה וסעודה כמו שעושים לנער בר מצוה בהגיעו למצות, הדבר ראוי והגון, ונחשב לסעודה מצוה.

שו"ת יחוה דעת חלק ב סימן כט ד"ה תשובה: במסכת

Accordingly, it appears that a girl too, who becomes 12 and is obligated in all mitzvot that women are obligated in, becomes a person who [now] performs mitzvot as one who is commanded. It is therefore fitting to celebrate her entry into mitzvot with a meal of thanks and joy and in such matters there is no distinction between boys and girls when they come of age. The Gaon Rav Yosef Chayim writes to this effect in his book 'Ben Ish Chai' that even though there was no minhag to make a meal for a girl at bat mitzvah, nevertheless she should dress in her Shabbat clothes and be happy on that day that she merited to come of age in mitzvot. It appears from his words that if there were to be a minhag to make a celebration and a meal [for a girl] just as is made for a boy when he reaches bar mitzvah, such a thing would be entirely proper and the meal would be considered a seudat mitzvah

Rav Ovadia Yosef rules that there is no reason in principle to make a distinction between genders for bar/bat mitzvah

15. והנכון לע"ד משום דאין ניכר חלוק בבת למעשה במה שנעשית גדולה יותר מקטנותה ול"ד לבן שניכר טובא שמעתה מצרפין אותו לכל דבר שבעי מנין עשרה ומנין שלשה. ועל ידיעה בעלמא כשלא ניכר למעשה אין עושין סעודה ושמחה אף שבעצם יש בזה אותה השמחה ממש

שו"ת אגרות משה חלק או"ח ב סימן צז

The correct approach in my view is that there is no noticeable practical difference between the girl now she is over bat mitzvah than when she was a child. This is not the same as with a boy where [the difference] is very marked in that we now join him into anything that needs minyan of 10 or 3. For a mere awareness [of difference with a girl] with no noticeable practical difference, we do not make a meal or a celebration, even though for her personally there is great joy.

Rav Moshe Feinstein disagrees. Given that there is almost no outward change in the role of a girl pre- or post- bat mitzvah (as opposed to a boy who now counts to a minyan) there is no reason to make a public celebration of a bat mitzvah

16. ... דאף אם תדרוש ליכא מעלה שפטורה מתלמוד תורה

שם

Even if she gives a public dvar Torah, there is no particular merit in this since she is exempt from learning Torah

17. בדבר ענין החפצים להנהיג איזה סדר ושמחה בבנות כשנעשו בנות מצוה, הנה אין לעשות זה בבית הכנסת בשום אופן אף לא בלילה, כי בבית הכנסת אינו מקום לעשות דברי הרשות אף בנבנו על תנאי, והצערעמאניע /טקס/ של בת מצוה הוא ודאי רק דברי רשות והבל בעלמא ואין שום מקום להתיר לעשות זה בבית הכנסת. וכ"ש בזה שהמקור בא מהרעפארמער וקאנסערוואטיווער /מהרפורמים וקונסרוטיביים/. ורק אם רוצה האב לעשות איזה שמחה בביתו רשאי אבל אין זה שום ענין וסמך להחשיב זה דבר מצוה וסעודת מצוה, כי הוא רק כשמחה של יום הולדת בעלמא. ואי איישר חילי הייתי מבטל במדינתנו גם סדר הבר מצוה של הבנים שכידוע לא הביא זה שום איש לקרבו לתורה ולמצות ואף לא את הבר מצוה אף לא לשעה אחת, ואדרבה בהרבה מקומות מביא זה לחלול שבת ועוד איסורים. עכ"פ מה שכבר הונהג בפה וגם בא זה ממקור מצוה קשה לבטל, אבל לחדש זה בבנות שהוא בלא מקור מצוה כלל, אף בבית ודאי ה' יותר טוב למנוע אף שליכא איסור, אבל לעשות בביהכ"נ אף בלילה בשעה שאין מתפללין אסור.

שו"ת אגרות משה חלק או"ח א סימן קד

When it comes to the issue of making a celebration for girls who are bat mitzvah, one must not under any circumstances make this in a shul, even at night. A shul is not a place to hold an event which is not a mitzvah ... and the bat mitzvah ceremony is certainly a non-mitzvah is and [in fact] mere nonsense without any halachic source to permit this in a shul.

This is all the more true when the actual source is from the Reform and Conservative. If the father wishes to make a party at home he may do so but there is no suggestion that this could be considered a seudat mitzvah; it is merely a birthday party. Indeed if I had the power to do so I would also abolish the Bar Mitzvah for boys, which, as is well known, does not bring anyone closer to Torah and mitzvot, not even the Bar Mitzvah boy and not even temporarily. On the contrary, in many places it simply leads to chilul Shabbat and other issurim. Nevertheless, since there is already a fixed minhag [for bar mitzvah] which has a Torah source, it is difficult to abolish. But we should not innovate this for girls without any Torah source at all; and even in the house it would certainly be better to stop it, although there is no issur. But to do it in shul, even at night at a time other than davening, is prohibited.

Rav Moshe is clearly concerned that the motivation for Bat Mitzvah is coming from a negative place, with its roots in Reform. He is also convinced that Bar and Bat mitzvah served no constructive religious purposes and even caused serious aveira. Note that this teshuva was written in America in 1957

18. במה שרוצים להקהיל קהלות אנשים ונשים, בחורים ובתולות לחוג חגיגת הבגרות לנערות.... עוד כמה איסיירי דאורייתא איכא בזה, אחרי שבודאי כל העושה כן כוונתו להתדמות לעכ"ם ולרשעי ישראל הרעפארמער, וכבר הזהרנו על זה בשבעה לית ושני מ"ע, שלא לילך בחוקתיהם..... וכ"ש לתקן דבר חדש אשר לא שמענו שמעה בלתי היום, וכך לא יעשה לשנות ממנהגי אבותינו אפילו בדבר שאין נדנדוד איסור. כ"ש בדבר הזה אשר איסרו חמור מאוד - אביזרא דע"ז משום *ובחקותיהם לא תלכו*, וגם אביזרא דעריות. ודאי שהמתיר הזה הוא זקן ממרא ומחזיק בה הרי הוא כזורק אבן למרקוליס וארור ומובדל יהא מעדת ה'

שו"ת זקן אהרון א או"ח ס' ו' (1932)

It is forbidden to arrange gatherings of men and women, young and old, to celebrate a daughter's reaching maturity ... because of several Torah prohibitions. Certainly anyone who arranges such a gathering is imitating non-Jews and non-religious Jews, and the Torah has warned us against following non-Jewish practices with 7 prohibitions and 2 positive mitzvot. ... All the more so when it comes to introducing a new practice which we have never heard of before. We must not deviate from our fathers' customs even when no shadow of a transgression is involved and certainly not when grave prohibitions are involved - aspects of idolatry due to [the mitzvah of] 'not following their practices' and of immorality. Surely, anyone who permits this is 'rebellious elder' and someone who supports it is like one who 'throws a stone to mercuris' - he should be cursed and excluded from the congregation of G-d!

שו"ת זקן אהרון א או"ח ס' ו'

Rav Aharon Walkin (Pinsk early 20C) is totally opposed to bat mitzvah celebrations on a few grounds including (i) the halachic issur of chukat hagoy and (ii) the policy issue of innovating new minhagim in Judaism

19. יש טוענים נגד ההיתר של חגיגת הבת מצוה, משום שהוא נגד מנהג הדורות הקודמים, שלא נהגו מנהג זה. אבל באמת אין זו טענה, כי בדורות שלפנינו לא הצטרכו לעסוק בחינוך הבנות, לפי שכל אחד מישראל ה' מלא תורה ויראת שמים, וגם האויר בכל עיר ועיר מישראל ה' מלא וממולא בריח וברוח היהדות, והבנות שגדלו בבית ישראל שאפו את רוח היהדות בקרבן באפס מעשה וכמעט שינקו את היהדות משדי אמותיהן. אבל עכשיו נשתנו הדורות שינוי עצום. השפעת הרחוב עוקרת מלב כל נער ונערה כל זיק של יהדות, והבנות מתחנכות בבתי ספר נכרים או בבתי ספר חילוניים, שאינם שוקדים להשריש בלב תלמידיהם אהבה לתורת ישראל ולמנהגי הקודש של היהדות השלימה, עכשיו מוטל עלינו לרכז כל כחותינו בחינוכן של הבנות. והרי זה דבר מכאיב לב, שבחינוך הכללי, לימודי שפות וספרות חילונית ומדעי הטבע והרוח דואגים לבנות כמו לבנים, ואילו בחינוך הדתי, לימודי תנ"ך וספרות המוסר של חז"ל, וחינוך למצוות מעשיות שהנשים חייבות בהן, מזניחים לגמרי. לאשרנו עמדו גדולי ישראל בדור הקודם על הקלקלה הזאת ותקנו מוסדות של תורה וחיזוק דתי בעד בנות ישראל. הקמת רשת גדולה ומקיפה של בית יעקב היא ההפגנה הנהדרה ביותר של דורנו. ושורת ההגיון הישר וחובת העיקרון הפדגוגי מחייב, כמעט, לחוג גם לבת את הגעתה לחיוב המצוות, והפלי' זו שעושים בין הבנים והבנות בנוגע לחגיגת הבגרות פוגעת קשה ברגש האנושי של הבת הבוגרת, אשר בשטחים אחרים כבר זכתה בזכיון האמנציפציה, כביכול.

ואף שנוטה אני להתיר חגיגת בת מצוה, מ"מ מסכים אני לדעת הגאון ר"מ פינשטיין בספרו אגרות משה או"ח ד' סי' ל"ו, שאין לחוג חגיגה זו בבהכ"נ ואף לא בלילה אף שאין שם אנשים, כי אם בבית פרטי או באולם הסמוך לביהכ"נ. ובתנאי שהרב ידרוש בפני הבת הבוגרת דרשה מאליפה ולהזהירה להיות שומרת מהיום והלאה המצוות העיקריות בדברים שבינה למקום (כשרות, שבת, טהרת משפחה) הטיפול בחינוך הבנים, וחובת העידוד והחיזוק לבעל בלימוד תורה ובשמירת מצוות, והיותה שקודה לתת עיני' באיש שהוא ת"ח ויר"ש. וכל הדברים האלה הם טעמים גדולים להתיר חגיגה זו אפילו לפי שיטת הגר"א, שהנהו מחמיר מאוד בענינים אלה....

... ולמעשה הדבר תלוי בכוונת הרוצים לחדש מנהג זה של חגיגת הבת מצוה, אם הם מתכוונים לשם מצוה או חלילה לשם חיקוי המינים.

אמנם לא נעלם ממני, שיש בין היראים אוסרים ומחמירים, שאינם שמים לב בשאלות של מנהגים דתיים לשיקולים הגיוניים, ואף אינם נותנים דעתם לבידורים הלכותיים, אלא דנים עליהן עפ"י רגשות הלב בלבד. והלב היהודי הדבק במסורת הורים ומורים, נרתע מכל שינוי שהוא בנוהג הדתי....

אולם אין להם לשכוח כי גם המצדדים בהיתר של מנהג חדש זה של חגיגת בת מצוה, לבס דופק בחרדה לחיזוק החינוך הדתי של בנות ישראל, שבנסיבות של החיים בדור הזה הן זקוקות ביותר לחיסון רוחני ולעידוד מוסרי בהגיען לגיל המצוות.

שו"ת שרידי אש חלק ב סימן לט (בדפוס ישן - ג:צג)

There are those who argue against permitting bat mitzvah celebrations because they deviate from the practice of previous generations who never did such things. But, in truth, this is not an argument, for in previous generations there was not a need to be involved with the education of girls because every Jew was full of Torah and the fear of Heaven and the atmosphere of every Jewish town was filled with the fragrance and spirit of Judaism. Girls who grew up in a Jewish home absorbed into themselves this spirit of Judaism without any active steps, almost as if they took it in with their mother's milk.

But now things have changed greatly. The influence of the street has uprooted any attachment to Judaism from the hearts of young people. Girls are educated in non-Jewish or non-religious schools which make no effort to implant within the hearts of their students a love of Torah and the holy practices of authentic Judaism. Now we must therefore focus our energies on girls' education.

It pains the heart that in secular education, the study of languages, literature and the natural and social sciences are as conscientiously taught to girls as to boys. But in religious education - the study of Tanach, the ethical teachings of Chazal and in practical training in those mitzvot which women are obligated to carry out, we abandon them entirely. Fortunately, the leaders of the Jewish people rose to deal with his major problem in the last generation and set up religious education institutions to teach Torah and give support to Jewish girls. The establishment of the Beit Ya'acov school network is one of the greatest achievements of our generation.

Clear logic and the principles of education virtually require equal celebration for a girl when she reaches the age of responsibility for mitzvot. The difference which is made in the celebration for a boy and a girl upon attaining maturity makes a very hurtful impression on the feelings of a maturing girl, who in all other area has attained equality.

But although I am inclined to permit the celebration of a bat mitzvah, nevertheless I agree with the view of Rav Moshe Feinstein that the celebration should not be in a shul, even at night and even when there are no men there, but rather in a private house or the shul hall. Also, the Rav should give a derasha in front of the girl enjoining her to keep from now on the mitzvot such as kashrut, Shabbat and family purity, to raise and educate her children, to encourage and support her husband in learning Torah and keeping mitzvot and to make sure to look to marry a man who is a talmid chacham and yorei shamayim. All of these issues constitute strong reasons to permit the celebration of a bat mitzvah, even according to the halachic opinion of the Vilna Gaon, who is very strict in such matters.

In practice, the matter depends on the motivation and intentions of those people who wish to innovate new customs such as the bat mitzvah celebration. Are their intentions leshem shamayim or, G-d forbid, just to imitate the non-orthodox

Indeed, I am not unaware that amongst those who are G-d fearing and prohibit the celebration of Bat Mitzvah are those who pay no attention to logical considerations in questions of religious custom and do not even engage in halachic analysis, but rather judge solely in accordance with the feelings of the heart. For the Jewish heart, which clings to the traditions of parents and teachers, is against any change in religious custom.

Nevertheless, these people should not forget that the hearts of those who seek to permit this new custom of celebrating Bat Mitzvah beat with concern to religious education of Jewish girls, who due to the circumstances of life in this generation, are in the greatest need of spiritual and ethical support and encouragement when they arrive at the age of bat mitzvah.

The Sridei Aish - Rav Yechiel Weinberg (Lithuania/Switzerland: 1885-1966) takes an altogether different approach. Whilst sharing the concerns of Rav Moshe not to innovate a new format of the shul service, essentially copying the Reform movement, he focuses heavily on the need to involve girls in religious education and give them a sense that they are also valued and important in the the system of Torah and mitzvot